

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Г. О. Бірта
(підпис) (ініціали, прізвище)

«25» 08 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Стратегічне управління ЗЕД»

освітня програма «Митна справа в міжнародній торгівлі»

спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

галузь знань 07 Управління та адміністрування

ступінь вищої освіти бакалавр

Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічне управління ЗЕД»
схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні
кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи

Протокол від «25» 08 2023 року № 1

Полтава 2023

Укладач: Кириченко О. В., доцент кафедри товарознавства, біотехнології,
експертизи та митної справи, к.т.н.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Митна справа в міжнародній торгівлі»
спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
ступеня бакалавра

_____ А. С. Ткаченко
(підпис) (ініціали, прізвище)

« 25 » _____ 2023 року

ЗМІСТ

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни.....	4
Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання.....	4
Розділ 3. Програма навчальної дисципліни.....	5
Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни.....	5
Розділ 5. Система оцінювання знань студентів.....	10
Розділ 6. Інформаційні джерела.....	11
Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни.....	11

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 – Опис навчальної дисципліни «Стратегічне управління ЗЕД»

Місце у структурно-логічній схемі підготовки	<i>Пререквізити:</i> «Основи лідерства», «Митна безпека» <i>Постреквізити:</i> «Виробнича практика»		
Мова викладання	українська		
Статус дисципліни – обов'язкова			
Курс/семестр вивчення	4 курс / 8 семестр		
Кількість кредитів ЄКТС/ кількість модулів	4 кредити / 2 модулі		
Денна форма навчання:			
Кількість годин: – загальна кількість: 1 семестр -, 2 семестр 120.			
- лекції: 16			
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 32			
- самостійна робота: 72			
- вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): ПМК			
Заочна форма навчання:			
Кількість годин: – загальна кількість: 1 семестр -, 2 семестр 120.			
- лекції: 4			
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 2			
- самостійна робота: 114			
- вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): ПМК			

Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни «Стратегічне управління ЗЕД» – формування системи знань про принципи, завдання і сучасні напрями ЗЕД в Україні, політику держави в цій сфері; формування цілісної системи компетентностей, що стосуються вміння аналізувати об'єктивні закономірності формування зовнішньоекономічних зв'язків з урахуванням певних інтересів суб'єктів господарювання, різних форм міжнародного співробітництва, напрямів реалізації зовнішньоекономічної стратегії і тактики в межах зовнішньоекономічної політики України.

Таблиця 2 – Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач (загальні, спеціальні)
ПР09. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави. ПР22. Знати сучасні технічні засоби, інформаційно-комунікаційні технології, прикладне програмне забезпечення галузей митної справи. ПР23. Вміти розробляти експортні стратегії. ПР24. Вміти проводити митне оформлення зовнішньоекономічних операцій.	К02 (ЗК02). Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях. К05 (ЗК05). Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. К26 (СК15). Здатність проводити митне оформлення зовнішньоекономічних операцій. К27 (СК16). Здатність застосовувати законодавство інших країн з метою розширення експорту. К28 (СК 16). Здатність застосовувати на практиці законодавство України щодо ЗЕД.

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Управління зовнішньоекономічною діяльністю як системою

Тема 1. Рівні сучасної системи зовнішньоекономічної діяльності

Основні цілі зовнішньоекономічної діяльності. Основні функції ЗЕД. Практичне значення ЗЕД. Регулювання ЗЕД. Принципи здійснення ЗЕД. Завдання державного регулювання ЗЕД.

Тема 2. Компонентні складові державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Органи регулювання ЗЕД в Україні. Державне регулювання ЗЕД Верховною Радою України. Основні функціональні обов'язки Кабінету Міністрів України. Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі.

Тема 3. Основні інструменти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Особливості тарифного, нетарифного та валютного регулювання, як одних з основних інструментів державного регулювання ЗЕД. Функції та види мита. Економічні наслідки введення мита. Нетарифні обмеження: кількісні, приховані, фінансові. Економічні наслідки введення квот. Валютне регулювання на міждержавному, регіональному та національному рівнях. Суб'єкти валютного регулювання. Учасники валютного регулювання.

Тема 4. Управління ризиками у зовнішньоекономічній діяльності. Страхування ризиків

Групи методів, які спрямовані на зменшення можливих збитків. Страхування зовнішньоторговельних вантажів. Страхування експортних кредитів. Страхування інвестицій. Страхування відповідальності. Страхові документи у ЗЕД.

Модуль 2. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства

Тема 5. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки

Методи здійснення торговельних операцій. Види зовнішньоторговельних операцій. Експортно-імпортні операції. Реекспортні та реімпортні операції. Орендні операції. Спільне підприємництво в зовнішньоекономічній діяльності. Підприємство з іноземними інвестиціями.

Тема 6. Основні моделі зовнішньоекономічної діяльності підприємств

Зовнішньоторговельна модель ЗЕД підприємства. Торгівля товарами, сировинними товарами, промисловими товарами, послугами, продукцією інтелектуальної праці. Зовнішня торгівля ліцензіями. Міжнародний лізинг. Міжнародне виробниче кооперування.

Тема 7. Оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств

Економічний аналіз у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Види економічного аналізу. Аналіз виконання зобов'язань з експортно-імпортних операцій. Аналіз раціональності використання коштів у зовнішній торгівлі. Оцінка фінансового стану партнерів.

Тема 8. Зовнішньоекономічний контракт

Укладення зовнішньоекономічного контракту між українськими та іноземними суб'єктами підприємницької діяльності. Класифікація зовнішньоекономічних контрактів. Характеристика основних та додаткових умов зовнішньоекономічного контракту.

Розділ 4 Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4.1 – Тематичний план навчальної дисципліни «Стратегічне управління ЗЕД» для студентів денної форми навчання

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1. Управління зовнішньоекономічною діяльністю як системою					
Тема 1. Рівні сучасної	2	Рівні сучасної системи	4	Підготувати доповіді	9

системи зовнішньоекономічної діяльності 1. Основні цілі зовнішньоекономічної діяльності. 2. Принципи здійснення ЗЕД. 3. Завдання державного регулювання ЗЕД.		зовнішньоекономічної діяльності 1. Основні функції ЗЕД. 2. Практичне значення ЗЕД. 3. Регулювання ЗЕД.		на теми: «Управління зовнішньоекономічною діяльністю на рівні національної економіки»; «Роль зовнішньоекономічної діяльності у розвитку національної економіки»	
Тема 2. Компонентні складові державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності 1. Державне регулювання ЗЕД Верховною Радою України. 2. Основні функціональні обов'язки Кабінету Міністрів України. 3. Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі.	2	Компонентні складові державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності 1. Органи регулювання ЗЕД в Україні. 2. Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі.	4	Підготувати доповіді на теми: «Правові режими для іноземних суб'єктів господарської діяльності», «Риси сучасної системи ЗЕД»	9
Тема 3. Основні інструменти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності 1. Тарифне регулювання ЗЕД. 2. Нетарифне регулювання ЗЕД. 3. Валютне регулювання ЗЕД.	2	Основні інструменти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності 1. Функції та види мита. Економічні наслідки введення мита. 2. Економічні наслідки введення квот. 3. Валютне регулювання на міждержавному, регіональному та національному рівнях. 4. Учасники валютного регулювання.	4	Підготувати доповіді на теми: «Суб'єкти ЗЕД. Види зовнішньоекономічної діяльності, які вони можуть здійснювати», «Операції на міжбанківському валютному ринку України»	9
Тема 4. Управління ризиками у зовнішньоекономічній діяльності. Страхування ризиків 1. Страхування у зовнішньоекономічній діяльності. 2. Страхові документи у ЗЕД.	2	Управління ризиками у зовнішньоекономічній діяльності. Страхування ризиків 1. Страхування зовнішньоторговельних вантажів. 2. Страхування експортних кредитів. 3. Страхування інвестицій. 4. Страхування відповідальності.	4	Підготувати доповіді на теми: «Ризики у зовнішньоекономічній діяльності», «Ризики суб'єктів страхування у ЗЕД».	9

Модуль 2. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства					
Тема 5. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки 1. Поняття та види торговельних операцій в ЗЕД. 2. Характеристика та порядок здійснення зовнішньоторгових операцій купівлі-продажу. 3. Орендні операції. 4. Спільне підприємництво в зовнішньоекономічній діяльності.	2	Форми виходу підприємств на зовнішні ринки 1. Експортно-імпортні операції. 2. Реекспортні та реімпортні операції. 3. Орендні операції. 4. Підприємство з іноземними інвестиціями.	4	Підготувати доповіді на теми: «Транспортне забезпечення зовнішньоекономічних угод», «Транскордонне та міжнародне міжрегіональне співробітництво»	9
Тема 6. Основні моделі зовнішньоекономічної діяльності підприємств 1. Зовнішньоторговельна модель ЗЕД підприємства. 2. Виробничо-інвестиційна модель ЗЕД підприємства.	2	Основні моделі зовнішньоекономічної діяльності підприємств 1. Зовнішня торгівля ліцензіями. 2. Міжнародний лізинг. 3. Міжнародне виробниче кооперування.	4	Підготувати доповіді на тему: «Нормативно-правове регулювання операцій у зовнішньоекономічній діяльності підприємств».	9
Тема 7. Оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств 1. Економічний аналіз у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємства. 2. Аналіз виконання зобов'язань з експортно-імпортних операцій. 3. Аналіз раціональності використання коштів у зовнішній торгівлі. 4. Оцінка фінансового стану партнерів.	2	Оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств 1. Види економічного аналізу. 2. Аналіз виконання зобов'язань з експортно-імпортних операцій. 3. Аналіз раціональності використання коштів у зовнішній торгівлі. 4. Оцінка фінансового стану партнерів.	4	Підготувати доповіді на теми: «Аналіз експортної та імпортної діяльності підприємств», «Зовнішньоекономічна діяльність підприємств на території вільних економічних зон».	9
Тема 8. Зовнішньоекономічний контракт 1. Поняття зовнішньоекономічного контракту. 2. Характеристика основних умов зовнішньоекономічного контракту.	2	Зовнішньоекономічний контракт 1. Укладення зовнішньоекономічного контракту між українськими та іноземними суб'єктами підприємницької діяльності. 2. Класифікація	4	Підготувати доповіді на тему: «Сучасна форма зовнішньоекономічного контракту».	9

3. Зміст додаткових умов контракту.		зовнішньоекономічних контрактів.			
-------------------------------------	--	----------------------------------	--	--	--

Таблиця 4.2 – Тематичний план навчальної дисципліни «Стратегічне управління ЗЕД» для студентів заочної форми навчання

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1. Управління зовнішньоекономічною діяльністю як системою					
Тема 1. Рівні сучасної системи зовнішньоекономічної діяльності 1. Основні цілі зовнішньоекономічної діяльності. 2. Принципи здійснення ЗЕД. 3. Завдання державного регулювання ЗЕД.	2		-	Підготувати доповіді на теми: «Управління зовнішньоекономічною діяльністю на рівні національної економіки»; «Роль зовнішньоекономічної діяльності у розвитку національної економіки»	14
Тема 2. Компонентні складові державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності 1. Державне регулювання ЗЕД Верховною Радою України. 2. Основні функціональні обов'язки Кабінету Міністрів України. 3. Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі.	-		-	Підготувати доповіді на теми: «Правові режими для іноземних суб'єктів господарської діяльності», «Риси сучасної системи ЗЕД»	15
Тема 3. Основні інструменти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності 1. Тарифне регулювання ЗЕД. 2. Нетарифне регулювання ЗЕД. 3. Валютне регулювання ЗЕД.	-		-	Підготувати доповіді на теми: «Суб'єкти ЗЕД. Види зовнішньоекономічної діяльності, які вони можуть здійснювати», «Операції на міжбанківському валютному ринку України»	15
Тема 4. Управління ризиками у зовнішньоекономічній діяльності. Страхування	-		-	Підготувати доповіді на теми: «Ризики у зовнішньоекономічній діяльності», «Ризики	14

ризиків 1. Страхування у зовнішньоекономічній діяльності. 2. Страхові документи у ЗЕД.				суб'єктів страхування у ЗЕД».	
Модуль 2. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства					
Тема 5. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки 1. Поняття та види торговельних операцій в ЗЕД. 2. Характеристика та порядок здійснення зовнішньоторгових операцій купівлі-продажу. 3. Орендні операції. 4. Спільне підприємництво в зовнішньоекономічній діяльності.	-	Форми виходу підприємств на зовнішні ринки 1. Експортно-імпортні операції. 2. Реекспортні та реімпортні операції. 3. Орендні операції. 4. Підприємство з іноземними інвестиціями.	2	Підготувати доповіді на теми: «Транспортне забезпечення зовнішньоекономічних угод», «Транскордонне та міжнародне міжрегіональне співробітництво»	14
Тема 6. Основні моделі зовнішньоекономічної діяльності підприємств 1. Зовнішньоторговельна модель ЗЕД підприємства. 2. Виробничо-інвестиційна модель ЗЕД підприємства.	2		-	Підготувати доповіді на тему: «Нормативно-правове регулювання операцій у зовнішньоекономічній діяльності підприємств».	14
Тема 7. Оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств 1. Економічний аналіз у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємства. 2. Аналіз виконання зобов'язань з експортно-імпортних операцій. 3. Аналіз раціональності використання коштів у зовнішній торгівлі. 4. Оцінка фінансового стану партнерів.	-		-	Підготувати доповіді на теми: «Аналіз експортної та імпортної діяльності підприємств», «Зовнішньоекономічна діяльність підприємств на території вільних економічних зон».	14
Тема 8. Зовнішньоекономічний контракт 1. Поняття	-		-	Підготувати доповіді на тему: «Сучасна форма зовнішньоекономічного	14

зовнішньоекономічного контракту. 2. Характеристика основних умов зовнішньоекономічного контракту. 3. Зміст додаткових умов контракту.				контракту».	
---	--	--	--	-------------	--

Розділ 5. Система оцінювання знань студентів

Таблиця 5.1 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-4): відвідування занять (8 балів); обговорення матеріалу занять (4 бали); виконання навчальних завдань (4 бали); завдання самостійної роботи (10 балів); тестування (4 бали); поточна модульна робота (20 балів)	50
Модуль 1 (теми 5-8): відвідування занять (8 балів); обговорення матеріалу занять (4 бали); виконання навчальних завдань (4 бали); завдання самостійної роботи (10 балів); тестування (4 бали); поточна модульна робота (20 балів)	50
Разом	100

Таблиця 5.2 – Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	1. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності.	10
2. Науково-дослідна	1. Участь у наукових гуртках	10
	2. Участь у наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	20

За додаткові види навчальних робіт здобувач вищої освіти може отримати не більше 30 балів.

Таблиця 6 – Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Дуже добре
74–81	C	Добре
64–73	D	Задовільно
60–63	E	Задовільно достатньо
35–59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю

Розділ 6. Інформаційні джерела

Основні

1. Гобела В. В. Управління зовнішньоекономічною діяльністю & Management of Foreign Economic Activity : навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2021. 244 с.
2. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник. 5-те вид., перероб. та допов.; Університет ДФС України. Ірпінь. 2019. 410 с.
3. Дахно І., Алієва-Барановська В. Зовнішньоекономічна діяльність: навч. пос. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 356 с.
4. Дунська А. Р., Кузнєцова К.О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємств: конспект лекцій, навч. посібник. Київ КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 181 с.
5. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник. Видання 6-те, перероб. та доп. / Ю.Г. Козак, Є.В. Савельєв, Т. Shengelia та ін. За ред. Ю. Г. Козака. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 292 с.
6. Назаренко В. О. Стратегічне управління ЗЕД: дист. курс з навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Полтава: ПУЕТ, 2023. URL: <http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=3538>.
7. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: навч. посібник / Г.Я. Глуха, О.А. Задоя, О.А. Євтушенко, Е.М. Лимонова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 156 с.
8. Управління ризиками в митній справі: зарубіжний досвід та вітчизняна практика: монографія; за заг. ред. д-ра екон. наук, доц. Бережнюка І. Г.; Держ. НДІ митної справи. Хмельницький: Мельник А. А., 2014. 287 с.

Додаткові

1. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями від 21.05.1980 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_106#Text.
2. Митний кодекс України: Кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
3. Міжнародна конвенція про адміністративну взаємодопомогу у сфері митних відносин від 27.06.2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976_011#Text.
4. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну: Закон України від 22.12.98 р. № 332-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-14#Text>.
5. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22.12.98 р. № 330-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#Text>.
6. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності: Закон України від 23.12.1998 р. № 351-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/351-14#Text>.
7. EU – Customs Regulations. URL: <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/eu-customs-regulations>.
8. World Trade Organization. Trade in commercial services. URL: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/daily_update_e/serv_latest.pdf.

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення, до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office.
2. Пакет програмного забезпечення MD Office, до якого входять програмні продукти MD Info, MD Explorer, MD Declaration.
3. Дистанційний курс у системі дистанційного навчання ПУЕТ.